

جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

۱ هر زیست بوم از چند ..... تشکیل شده است.

۲ معمولاً میزان ثروت مادی و رشد اقتصادی کشورها را با ..... و ..... اندازه گیری می کنند.

۳ ..... نخستین حرکت جدی مردم ایران برای رهایی از نفوذ و سلطه خارجی است.

تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام یک غلط است.

۴ اگر مسافری از تهران به توکیو (ژاپن) سفر کند باید ساعت خود را جلو بکشد.

۵ در سیارات بیرونی تعداد قمرها بیشتر است.

۶ تشکیل ابرها و بسیاری از تغییرات آب و هوایی در لایه تروپوسفر صورت می گیرد.

۷ مهم ترین عامل موثر در تنوع زیست بومها که بیشترین تاثیر را دارد آب و هوا است.

۸ هنگام به قدرت رسیدن صفویان کشور ما حکومت واحد و قدرتمندی نداشت.

۹ در عراق و سوریه بحران سیاسی مانع رشد اقتصادی شده است.

۱۰ در نقشه زیر، شاخص توسعه انسانی کشور عراق و افغانستان از ایران پائین تر است، با توجه به

مطالبی که در درس های گذشته خوانده اید پاسخ دهید که:

چرا کشورهای عراق و افغانستان نسبت به کشور ایران از شاخص توسعه

انسانی پائین تری برخوردارند؟

۱۱ پنج کشور آلمان، قزاقستان، هند، آمریکا و کره جنوبی از نظر جلوتر بودن ساعت را مرتب کنید.

گزینه‌های مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

۱۲

(ب)	(الف)
۱- توندرا	الف) تأمین بخش عمده‌ای از چوب نرم برای تهیه کاغذ
۲- تایگا	ب) ایجاد باتلاق‌های کم‌عمق در تابستان
۳- بیابان	پ) تقسیم آب‌وهوا به دو فصل خشک و مرطوب
۴- ساوان	ت) مجاورت با مدار راس‌السرطان و راس‌الجدي

در چه تاریخی امتیاز لغو شد؟

۱۳

هریک از مفاهیم زیر را تعریف کنید.

۱۴

الف مهاجرت:

الف

ب امید به زندگی:

ب

باتوجه به تصویر زیر به سوالات زیر پاسخ دهید.

۱۵

الف چهار سیاره درونی منظومه شمسی کدام‌اند؟ جنس آن‌ها از چیست؟

الف

ب چهار سیاره بیرونی منظومه شمسی کدام‌اند؟

ب

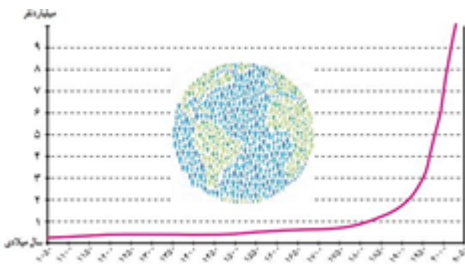
پ ستاره مرکزی منظومه شمسی چه نام دارد؟

پ

ت تفاوت سیاره‌های درونی و بیرونی از نظر جنس تشکیل‌دهنده چیست؟

ت

۱۶ به نمودار جمعیت جهان توجه کنید، تا دویست سال پیش، جمعیت جهان زیر ۱ میلیارد نفر بوده است، اما به یکباره با افزایش ناگهانی در ۲۰۰ سال گذشته به بالای ۹ میلیارد نفر رسیده است، برای عدم رشد چشمگیر جمعیت جهان تا ۲۰۰ سال پیش و نیز رشد ناگهانی آن در ۲۰۰ سال گذشته، چه عواملی را دخیل می‌دانید؟

۱۷ کریمخان به جای عنوان شاه، لقب وکیل‌الرُعايا، یعنی نمایندهٔ مردم را برای خود برگزید. آیا این عنوان برای او شایسته بود؟ استدلال بیاورید.

۱۸ درست یا نادرست بودن جملات زیر را دربارهٔ موضوع ورود اروپائیان به ایران مشخص نمایید.

الف اروپائیان نخست با ساختن کشتی‌های مجهز به توپ‌های جنگی، سرزمین‌های دیگر را غارت کردند.

ب کشورهای پرتغال، انگلستان، کانادا و آمریکا، پیشگامان استعمار بودند.

پ در آستانهٔ تاسیس حکومت صفوی، پرتغالی‌ها جزایر و سواحل جنوبی ایران را تصرف کرده بودند.

ت شاه اسماعیل نتوانست در برابر پرتغالی‌ها کاری از پیش ببرد، اما شاه‌عباس یکم آن‌ها را از ایران بیرون راند.

تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام یک غلط است.

۱۹ خانقاه شیخ صفی‌الدین اردبیلی در تبریز بود.

۲۰ در دورهٔ صفوی بر خلاف کتاب‌آرایی، به نقاشی توجه چندانی نمی‌شد.

۲۱ ویژگی‌های مربوط به طول و عرض جغرافیایی را در جدول زیر جایگذاری کنید. (یک مورد اضافی و غلط است).

(فاصلهٔ آن مکان با نصف‌النهار مبدا برحسب درجه - از صفر تا ۹۰ درجه‌بندی شده‌اند - مبدا آن رصدخانه گرینویچ در شهر پاریس - نیم‌دایره‌های فرضی با طول مساوی - هرچه به سمت شمال یا جنوب برویم، طول مدار کاهش می‌یابد).

عرض جغرافیایی	طول جغرافیایی

۲۲ به کمک معلم، چند کرهٔ جغرافیایی را به کلاس بیاورید؛ به طوری که هر گروه، یک کره در اختیار داشته باشد. سپس در هر گروه:

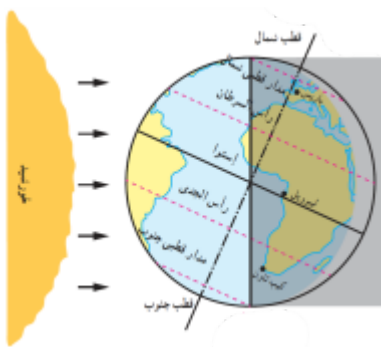
الف طول و عرض جغرافیایی کدام نقطه صفر درجه است؟

تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام یک غلط است.

۲۳ هنگام به قدرت رسیدن صفویان، کشور ما حکومت واحد و قدرتمندی داشت.

۲۴ هرچه از مدار استوا به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر حرکت کنیم دمای هوا افزایش می‌یابد.

۲۵ بادقت به تصویر نگاه کنید. در این تصویر خورشید به کدام مدار به صورت عمودی می‌تابد؟ طبق این تصویر در این زمان در نیمکرهٔ شمالی کدام فصل آغاز می‌گردد؟

۲۶ مهم‌ترین مشکلاتی که شهرهای بزرگ جهان با آن روبه‌رو هستند، چیست؟ نام ببرید.

۲۷ چرا کوهنوردان در ارتفاعات زیاد ممکن است با مشکلات تنفسی روبه‌رو شوند؟

۲۸ مهم‌ترین پیامد سیاسی نهضت تنباکو چه بود؟

۲۹ دربارهٔ علل و عوامل نابرابری توسعهٔ انسانی در جهان گفتگو کنید. به نظر شما کدام عوامل مهم‌ترند؟ چرا؟

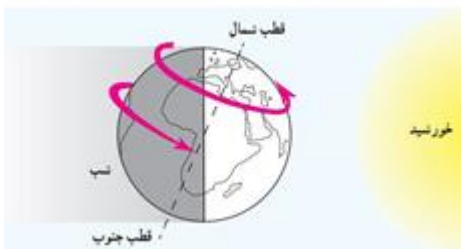
۳۰ با کلمات مناسبی که در محل نقطه‌چین‌ها قرار می‌دهید (باتوجه به تصویر) جملهٔ زیر را کامل کنید.
در دورهٔ صفوی، جشن‌ها و آئین‌ها باشکوه برگزار می‌گردید و علاوه بر جشن عید نوروز و دیگر جشن‌های باستانی، اعیاد اسلامی مانند: عید فطر و عید ..... و عید ..... علاوه بر جشن نوروز باشکوه خاصی برگزار می‌گردید، همچنین سوگواری‌هایی در رثای امام حسین (ع) به شیوه‌های روضه‌خوانی، سینه‌زنی و تعزیه به طور گسترده در سراسر ایران برگزار می‌گردید.

۳۱ شیوه به قدرت رسیدن سلسله‌های افشاریه، زندیه و قاجاریه چه شباهتی به هم دارد؟

۳۲ از مساوی بودن همیشگی طول روز و شب در منطقه استوا به چه نتیجه‌ای درباره فصول این منطقه می‌رسید؟

۳۳ تصویر زیر چه نکاتی را درباره حرکت وضعی زمین در اختیار ما قرار می‌دهد؟ (۳ مورد کافی است).

۳۴ کدام تغییرات جوی در لایه و ردسپهر صورت می‌گیرد؟ (دو مورد)

۳۵ هدف اصلی انگلستان از برقراری ارتباط با حکومت قاجار چه بود؟

۳۶ جاهای خالی را با کلمات داخل پرانتز کامل کنید.

الف به مکان دقیق قرار گرفتن هر پدیده روی کره زمین ..... می‌گویند. (موقعیت مکانی - مختصات جغرافیایی)

ب در اول تیرماه در نیمکره شمالی خورشید به ..... عمود می‌تابد. (مدار راس‌السرطان - استوا)

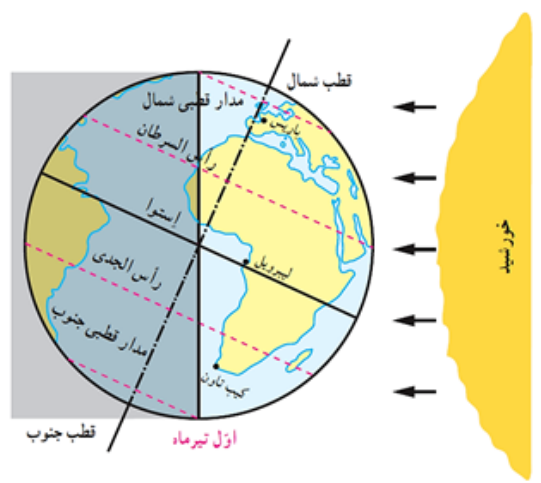
پ عامل اصلی تفاوت دمایی دو شهر آمین و کیف ..... است. (عرض جغرافیایی - دوری به دریا)

۳۷ بخش عمده بیابان‌های گرم و خشک جهان در کجا واقع شده‌اند؟

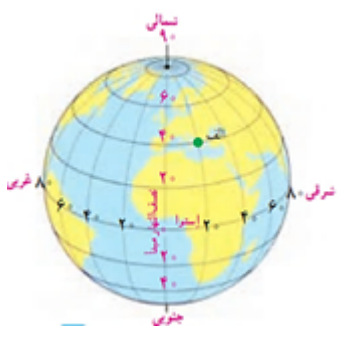
۳۸ جدول داده‌شده زیر را کامل کنید.

ویژگی	شکل دره	شیب دامنه
کوه‌های جوان	۱-	۲- .....
کوه‌های پیر	۳-	۴- .....

به مدار قطبی شمال و جنوب در تصویر توجه کنید. چرا در اول تیرماه در ناحیه مدار قطبی شمالی، طول یک روز ۲۴ ساعت و برعکس در مدار قطبی جنوب، طول یک شب ۲۴ ساعت است؟

مختصات جغرافیایی نقطه "الف" را تعیین کنید.

سه عامل گسترش تجارت در عصر صفوی را بیان کنید.

پس از مطالعه متن توضیح دهید که با تأسیس حکومت صفوی، چه تغییرات مهم سیاسی، اجتماعی و مذهبی در ایران ایجاد شد؟

لایه ازن در کدام بخش هواکره قرار دارد؟ آیا می‌توانید در یک جمله بگویید فایده لایه ازن چیست؟ در این باره پرس‌وجو کنید.

وجود چه عوامل خارجی و داخلی سبب نابسامانی اوضاع سیاسی ایران هنگام تأسیس حکومت صفوی شده بود؟

.....	۱- یکی از گیاهان جنگل‌های بارانی استوایی
.....	۲- از گونه‌های گیاهی مشهور ساوان
.....	۳- یکی از بیابان‌های سرد جهان
.....	۴- بزرگ جثه‌ترین جانور توندرا

۴۶ محیط‌های تشکیل‌دهنده کره زمین کدام‌اند؟ (ذکر هر دو نام الزامی است).

۴۷ اطلاعاتی از شکل جمعیتی مردم ایران در دوره صفوی در ستون سمت راست در اختیار شما قرار داده شده است. آن‌ها را به‌طور صحیح به ستون‌های سمت چپ متصل نمایید .

(ب)	(الف)
(الف) روستائیان و کوچ‌نشینان (ب) شهرنشینان	۱- بیشترین ساکنان ایران را تشکیل می‌دادند ۲- ۱۰ تا ۱۵ درصد جمعیت ایران را به خود اختصاص می‌داد. ۳- اشتغال به صنایع دستی ۴- شامل نظامیان، روحانیان، صنعتگران بودند. ۵- عمده مالیات دوره صفوی از ایشان تامین می‌شد.

۴۸ توضیح دهید که چرا علی‌رغم اکثر کشورها، در بعضی کشورهای وسیع مانند چین چند ساعت رسمی وجود دارد؟

۴۹ تنوع زیست‌بوم‌ها به چه عواملی بستگی دارد؟ (۴ مورد کافی است).

پاسخ سؤالات ۱ تا ۳

۱ اکوسیستم

۲ تولید ناخالص داخلی و درآمد سرانه

۳ نهضت تنباکو

پاسخ سؤالات ۴ تا ۹

۴ درست

۵ درست

۶ درست

۷ درست

۸ درست

۹ درست

۱۰ کشورهای عراق و افغانستان به دلیل درگیر بودن در جنگ‌ها و اختلافات سیاسی و نبودن حکومت مستقل و قدرتمند نتوانسته‌اند از شاخص توسعه انسانی مناسبی برخوردار باشند. این کشورها باتوجه به داشتن منابع (به‌خصوص کشور عراق با داشتن ذخایر مناسب نفت) می‌تواند در صورت رهایی از جنگ و اختلافات سیاسی از شاخص توسعه انسانی نسبتاً بالایی برخوردار شوند.

۱۱

کره جنوبی - هند - قزاقستان - آلمان - آمریکا
هرچه کشوری شرقی‌تر باشد ساعتش جلوتر است.

۱۲

- (۱) ب
- (۲) الف
- (۳) ت
- (۴) پ

۱۳

از تاریخی که در پایان متن سند قید شده پی می‌بریم که امتیاز مذکور در تاریخ ۱۷ جمادی‌الاول ۱۳۰۹ لغو گردیده است.

۱۴

الف

مهاجرت یعنی رفتن مردم از جایی به جای دیگر به منظور کار یا زندگی

ب

امید به زندگی یعنی تعداد سال‌هایی که انتظار می‌رود کودکی که در آن کشور به دنیا آمده است، عمر کند و زنده بماند.

۱۵

الف

تیر - ناهید - زمین - بهرام

ب

برجیس - کیوان - اورانوس - نپتون

پ

خورشید

ت

سیاره‌های درونی سطحی جامد و سیاره‌های بیرونی از گازهای مختلف تشکیل شده‌اند.

۱۶

تا دویست سال پیش عده زیادی از مردم بر اثر بیماری‌های واگیردار و عفونی، جنگ و قحطی و گرسنگی از بین می‌رفتند، اما در ۲۰۰ سال اخیر کاهش مرگ‌ومیر به‌خصوص مرگ‌ومیر کودکان، بهبود بهداشت و تغذیه سبب رشد چشمگیر جمعیت جهان شده است.

۱۷

بلی، او با ملایمت و مهربانی با مردم رفتار می‌کرد، به صلح، آسایش و آرامش عمومی اهمیت می‌داد و می‌کوشید از بروز ناامنی و شورش‌های داخلی جلوگیری کند.

۱۸

الف

صحیح

ب

غلط

پ صحیح

ت صحیح

پاسخ سؤالات ۱۹ تا ۲۰

۱۹ نادرست

۲۰ نادرست

۲۱

عرض جغرافیایی	طول جغرافیایی
هرچه به سمت شمال یا جنوب برویم طول مدار کاهش می‌یابد.	فاصله آن مکان با نصف‌النهار مبدا
از صفر تا ۹۰ درجه بندی شده‌اند.	نیم‌دایره‌های فرضی با طول مساوی

۲۲ الف

محل برخورد نصف‌النهار مبدأ و خط استوا دارای طول و عرض جغرافیایی صفر درجه است (جایی در نزدیکی خلیج گینه)

پاسخ سؤالات ۲۳ تا ۲۴

۲۳ نادرست؛ هنگام به قدرت رسیدن صفویان، کشور ما حکومت واحد و قدرتمندی نداشت.

۲۴ نادرست، هرچه از مدار استوا به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر حرکت کنیم دمای هوا کاهش می‌یابد.

۲۵ خورشید به مدار رأس‌الجدی در نیمکره جنوبی عمودی می‌تابد. در نیمکره شمالی بخش کم وسعت‌تری از کره زمین تابش خورشید را دریافت می‌کند و روزها کوتاه‌تر از شب‌ها است. در نتیجه، در نیمکره شمالی کوتاه‌ترین روز سال است که به آن انقلاب زمستانی می‌گویند. در این روز، فصل زمستان آغاز می‌شود؛ در حالی که در همین زمان، در نیمکره جنوبی فصل تابستان آغاز شده است.

شد آمد (ترافیک) سنگین - آلودگی هوا - افزایش اختلافات طبقاتی - زاغه‌نشینی در حومه شهرها - افراد بی‌خانمان (کارتن‌خواب‌ها)

زیرا در آنجا اکسیژن کمتر و نیتروژن (ازت) بیشتر است و هوا رقیق‌تر است.

این نهضت، نخستین حرکت جدی مردم ایران برای رهایی از نفوذ و سلطه خارجی و ایستادگی در برابر ظلم و ستم داخلی بود.

عوامل داخلی می‌تواند نقش بهتری داشته باشد، حکومت‌های استبدادی و وابسته، به ملت و کشور خود توجهی ندارند. کشمکش‌های داخلی از آرامش در کشور جلوگیری می‌کنند. فرهنگ و باورهای غلط و خرافات مانع پیشرفت و توسعه هستند. بی‌سوادی و غفلت از استعدادها، افراد، نداشتن ایمان و اراده قوی و نبود مشارکت از عوامل عقب‌ماندگی کشورها است.

عید غدیر - عید قربان

۱) هر سه سلسله بر اساس زور و با اتکا به نیروی نظامی حکومت را به دست گرفتند و نه بر پایه استدلال، مذاکره، توافق و قانون.

۲) تمامی این سلسله‌ها به اتکای عناصر و نیروهای ایلی به قدرت رسیدند.

۳) بنیان‌گذاران هر سه حکومت به‌خصوص نادرشاه افشار و آقامحمدخان قاجار به استقلال سیاسی، یکپارچگی سرزمینی و حفظ مرزهای ایران توجه و اهتمام جدی داشتند.

۴) هر سه سلسله در پی دوره‌ای از کشمکش و درگیری‌های داخلی ظهور کردند.

نتیجه می‌گیریم که زاویه تابش خورشید به مناطق استوایی در طول سال یکسان است و تغییر نمی‌کنند. بنابراین ما در اطراف خط استوا فقط یک فصل داریم و در بیشتر روزهای سال هوا گرم است و زمستان در این مناطق وجود ندارد.

۱) زمین از غرب به شرق می‌چرخد.

۲) در چرخش وضعی، نیمی از زمین رو به خورشید و روشن و نیمی دیگر در تاریکی فرومی‌رود.

۳) با توجه به موقعیت خورشید می‌توان جهت‌ها را نیز تعیین کرد. (سمتی که خورشید طلوع می‌کند شرق، سمت چپ ما غرب، روبه‌رو شمال و پشت سر ما جنوب خواهد بود).

تغییرات آب‌وهوایی و تشکیل ابر

این بود که نگذارد کشورهای رقیب از طریق ایران به هندوستان دسترسی پیدا کنند.

بخش عمده بیابان‌های گرم و خشک جهان در مجاورت مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی واقع شده‌اند.

شکل دره جوان ۷ ولی پیر ل است، شیب جوان تند و پیر ملایم است.

زیرا در اول تیرماه در ناحیه مدار قطبی شمال همه این ناحیه در دایره روشنایی قرار می‌گیرد و هیچ نقطه‌ای در تاریکی فرو نمی‌رود پس یک روز ۲۴ ساعته داریم اما در مدار قطبی جنوب همه ناحیه در دایره تاریکی قرار می‌گیرد و هیچ نقطه‌ای از آنجا روشن نمی‌شود پس یک شب ۲۴ ساعته داریم.

۴۰ درجه شمالی - ۲۰ درجه شرقی

شکل‌گیری حکومت متمرکز و قدرتمند صفوی و ایجاد امنیت - ثبات و آرامش سیاسی، احداث و گسترش راه‌ها و کاروانسراها، رشد و توسعه اقتصادی و صنعتی؛ برقراری روابط با کشورهای دیگر به‌ویژه کشورهای اروپایی؛ توسعه راه‌ها و مسیرهای تجارت بین‌المللی به‌خصوص راه‌های آبی در نتیجه اکتشافات جغرافیایی.

سیاسی: تفرقه، تجزیه و کشمکش‌های سیاسی مدعیان قدرت و رقابت و درگیری حاکمان محلی جای خود را بر یکپارچگی و اتحاد سیاسی داد.

اجتماعی: در نتیجه تسلط سیاسی حکومت متمرکز و واحد صفویه بر سرتاسر ایران، اقوام ایرانی از پراکندگی خارج شدند و انسجام و وحدت اجتماعی بیشتری نسبت به گذشته پیدا کردند. بنابراین در دوره صفوی همبستگی و اتحاد مردم ایران بیشتر شد.

مذهبی: شاه اسماعیل اول بلافاصله پس از تسلط بر تبریز و اعلان تأسیس حکومت صفوی، مذهب شیعه دوازده امامی را که زمینه‌های پذیرش آن در ایران قبلاً فراهم آمده بود رسمی کرد. سپس به تدریج در زمان شاهان بعدی صفوی، آموزه‌ها و معارف شیعه در ایران گسترش و ترویج یافت.

لایه ازن در استراتوسفر قرار دارد.

لایه ازن غلظت بالایی از مولکول ازن (O_3) دارد، این لایه ۹۵ الی ۹۹ درصد پرتو ماوراءبنفش خورشید را که برای ما مضر است را جذب می‌کند.

وضعیت داخلی: حکومت واحد و قدرتمندی وجود نداشت و به دلیل هرج و مرج و تفرقه، بخش‌هایی از کشور تجزیه شده بود و به همین دلیل امنیت و آرامش شهرها و روستاها از بین رفته بود. وضعیت خارجی: کشورهای همسایه که با دیدن اوضاع نه‌چندان منسجم سیاسی ایران به فکر گسترش قلمرو خود می‌افتادند، از غرب کشور ترکیه و از ماوراءالنهر نیز ازبکان مرزهای کشور ایران را مورد تهدید خود قرار می‌دادند.

۱- هَوَآ - مانگرو - نارگیل - قهوه سودانی - بامبو

۲- بائوباب

۳- گبی

۴- خرس قطبی

۴ محیط: سنگ‌کره (لیتوسفر)، آب‌کره (هیدروسفر)، هواکره (اتمسفر)، زیست‌کره (بیوسفر)

بیشترین ساکنان ایران را تشکیل می‌دادند. ← روستائیان و کوچ‌نشینان

۱۰ تا ۱۵ درصد جمعیت ایران را به خود اختصاص می‌داد. ← شهرنشینان

اشتغال به صنایع دستی ← روستائیان و کوچ‌نشینان

شامل نظامیان، روحانیان، صنعتگران بودند. ← شهرنشینان

عمده مالیات دوره صفوی از ایشان تامین می‌شد. ← روستائیان و کوچ‌نشینان

کره زمین برای آنکه یک دور یا 360° به دور خود بچرخد، ۲۴ ساعت وقت لازم دارد. پس اگر 360° محیط کره زمین را به ۲۴ قاچ تقسیم کنیم، هریک از قاچ‌ها ۱۵ درجه پهنا دارد. هر منطقه زمانی یک قاچ است و یک ساعت را به خود اختصاص می‌دهد؛ بنابراین، همه نصف‌النهارهایی که داخل یک قاچ قرار گرفته‌اند، به‌طور توافقی ساعت یکسانی دارند. وسعت برخی کشورها مانند چین گسترده‌تر از یک قاچ است.

۱- آب‌وهوا، ۲- شکل ناهمواری‌ها، ۳- میزان ارتفاع زمین، ۴- جنس خاک